

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
М.ӨТЕМІСОВ АТЫНДАҒЫ БАТЫС ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТІ**

ЖОБА

**«Бастапқы әскери дайындық: теориялық және практикалық негіздер»
тақырыбындағы біліктілікті арттыру курсының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Орал, 2026

Бағдарлама құрастырушылары:

Бастапқы әскери дайындық және дене шынықтыру мұғалімдерін дайындау білім беру бағдарламасының жетекшісі, аға оқытушы, PhD доктор Бахтиярова С.Ж., оқытушы Халелов Э.Е., аға оқытушы, магистр Рахметжанов А.С., оқытушы магистр (практик) Саматов Б.С.

Сағат саны - 80 сағат.

Тыңдаушылар санаты – «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша мектеп мұғалімдері

Бағдарлама М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті академиялық кеңесінің отырысында бекітілді

2026 жылғы _____ № _____ хаттама

1. Жалпы ережелер

Осы білім беру бағдарламасы орта білім беру ұйымдарының «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні оқытушы-ұйымдастырушыларына арналған және олардың кәсіби құзыреттілігін заманауи талаптарға сәйкес жетілдіруге бағытталған. Бағдарлама тыңдаушылардың әскери-патриоттық тәрбиені ұйымдастырудағы, оқу-жаттығу процесін тиімді жоспарлау мен жүргізудегі, білім алушылардың бастапқы әскери даярлығын қалыптастырудағы кәсіби дағдыларын дамытуға бағытталады. Сонымен қатар, бағдарламада қауіпсіздік техникасын сақтау, әскери-қолданбалы білім мен дағдыларды меңгерту, басқару және байланыс негіздерін игеру, төтенше жағдайларда әрекет ету алгоритмдерін меңгеру мәселелері кешенді түрде қарастырылады.

Бағдарлама мазмұны Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілеріне сәйкес әзірленген. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы, «Қорғаныс және Қарулы Күштері туралы» Заңы, білім беру мен ғылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламалары, орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша типтік оқу бағдарламалары, сондай-ақ әскери-патриоттық тәрбие тұжырымдамалары мен әдістемелік ұсынымдар негізге алынды. Бұл бағдарлама білім беру жүйесіндегі жаңартылған мазмұн талаптарына, еңбек нарығының сұраныстарына және педагогтердің кәсіби дамуына қойылатын қазіргі заманғы талаптарға толық сәйкес келеді.

Бағдарламаның негізгі мақсаты – алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәні оқытушы-ұйымдастырушыларының кәсіби-педагогикалық, әдістемелік және практикалық даярлық деңгейін арттыру, білім беру процесінде заманауи педагогикалық технологиялар мен цифрлық құралдарды тиімді қолдану арқылы білім алушылардың әскери-патриоттық мәдениетін қалыптастыруға ықпал ету болып табылады. Осы мақсатқа жету үшін бағдарлама шеңберінде тыңдаушылардың теориялық білімдерін тереңдету, оқу-жаттығу сабақтарын жоспарлау мен ұйымдастырудың заманауи тәсілдерін меңгерту, әскери-қолданбалы жаттығуларды өткізу әдістемесін жетілдіру, қауіпсіздік техникасын сақтау және алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын қалыптастыру, басқару мен байланыс элементтерін тәжірибеде қолдану, сондай-ақ төтенше жағдайларда дұрыс шешім қабылдау қабілеттерін дамыту міндеттері қойылады.

Курс көлемі **80 академиялық сағатты** құрайды және оның құрамына теориялық сабақтар, практикалық жаттығулар, тренингтер, тәжірибелік жұмыстар, интерактивті оқыту элементтері мен қорытынды бақылау түрлері енгізілген. Оқыту форматы күндізгі, қашықтықтан немесе аралас форматта ұйымдастырылуы мүмкін. Оқу процесінде заманауи педагогикалық технологиялар, кейс-стади әдісі, симуляциялық жаттығулар, әскери-қолданбалы тапсырмалар және цифрлық білім беру ресурстары кеңінен қолданылады.

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнін оқытудың заманауи әдістерін игереді, әскери-патриоттық тәрбиені тиімді ұйымдастыру қабілетін дамытады, оқу-жаттығу процесін қауіпсіз және нәтижелі жүргізу дағдыларын қалыптастырады, әскери-қолданбалы әрекеттерді тәжірибеде қолдана алады және төтенше жағдайларда жедел әрі дұрыс шешім қабылдауға дайын болады. Курсты сәтті аяқтаған тыңдаушыларға белгіленген үлгідегі сертификат беріледі. Осы бағдарлама педагогтердің кәсіби дамуын қамтамасыз етуге, білім беру сапасын арттыруға және білім алушылардың әскери-патриоттық даярлығын жетілдіруге бағытталған.

2. Глоссарий

Азимут – жергілікті жерде бағытты анықтау үшін солтүстік бағыттан сағат тілі бойынша градуспен өлшенетін бұрыш.

Ақпараттық қауіпсіздік – әскери қызмет барысында ақпараттың құпиялығын, тұтастығын және қолжетімділігін қамтамасыз етуге бағытталған шаралар жүйесі.

Атыс дайындығы – әскери қызметшілердің қаруды дұрыс қолдану, нысана көздеу және дәл ату дағдыларын қалыптастыруға бағытталған дайындық түрі.

Атыс қаруы – оқ-дәрі энергиясын пайдалану арқылы нысанаға әсер ететін қару түрі.

Әскери басқару – әскери бөлімшелердің қызметін жоспарлау, ұйымдастыру, үйлестіру және бақылау процесі.

Әскери байланыс – әскери басқаруды қамтамасыз ету мақсатында ақпарат алмасу жүйесі.

Әскери міндеттілік – Қазақстан Республикасы азаматтарының елді қорғау бойынша заңмен бекітілген міндеті.

Әскери қызмет – азаматтардың Қарулы Күштер қатарында немесе басқа да әскери құрылымдарда атқаратын қызметі.

Әскери жарғылар – әскери қызметтің тәртібі мен ережелерін реттейтін нормативтік құжаттар жиынтығы.

Әскери тәртіп – әскери қызметшілердің заңдар мен жарғылар талаптарын қатаң сақтау жүйесі.

Әскери топография – жергілікті жерді зерттеу, карта бойынша бағдарлау және қозғалу әдістерін қарастыратын әскери пән.

Әскери карта – жергілікті жердің шартты белгілер арқылы бейнеленген картасы.

Бағдарлау – жергілікті жерде өз орнын анықтау және қажетті бағытты табу процесі.

Басқару деңгейлері – әскери басқару жүйесіндегі иерархиялық сатылар (жоғары, орта, төменгі деңгей).

Бөлімше – әскери құрылымның шағын тактикалық бірлігі.

Командир – бөлімшені басқарушы және шешім қабылдаушы тұлға.

Командирдің шешім қабылдау алгоритмі – жағдайды бағалау, тапсырма қою, жоспарлау және орындауды ұйымдастыру кезеңдерінен тұратын басқару процесі.

Компас – жергілікті жерде бағытты анықтауға арналған құрал.

Қаруды бөлшектеу және жинақтау – қарудың құрылымын үйрену және оны пайдалану дайындығын қамтамасыз ететін әрекеттер.

Қауіпсіздік техникасы – оқу-жаттығу барысында жарақаттану мен қауіптің алдын алуға бағытталған ережелер жиынтығы.

Қозғалыс тәсілдері – ұрыс алаңында қауіпсіз әрі тиімді жылжу әдістері (жүгіру, еңбектеу, жасырын қозғалу).

Масштаб – картадағы қашықтық пен жердегі нақты қашықтықтың арақатынасы.

Нысана көздеу – қаруды дәл бағыттап, нысанаға тигізуге бағытталған әрекет.

Пәрмен (команда) – әскери қызметшілерге берілетін нақты бұйрық.

Радиобайланыс – радио құралдары арқылы ақпарат алмасу тәсілі.

Саптық дайындық – әскери қызметшілердің сапта қозғалу, бұрылу, пәрмендерді орындау дағдыларын қалыптастыратын дайындық түрі.

Саптық адым – саппен қозғалу кезінде белгіленген тәртіппен жүру тәсілі.

Саптық тәсілдер – сапта орындалатын әрекеттер жиынтығы (тұру, бұрылу, қозғалу).

Тактикалық дайындық – әскери қызметшілердің ұрыс жағдайындағы іс-әрекеттерін меңгеруге бағытталған дайындық.

Тактикалық жағдай – ұрыс алаңындағы жағдайдың жиынтығы (жау, өз күштері, жер бедері, уақыт).

Тактикалық сигналдар – әскери қызмет барысында қолданылатын шартты белгілер мен ишаралар.

Ұрыс – қарсылас тараптардың қарулы қақтығысы.

Ұрыс алаңы – әскери әрекеттер жүргізілетін аумақ.

Шабуыл – қарсыласты жою немесе әлсірету мақсатындағы белсенді әрекет.

Қорғаныс – қарсыластың шабуылына тойтарыс беру және позицияны сақтау әрекеті.

Электронды тир – ату дағдыларын қауіпсіз жағдайда үйретуге арналған заманауи тренажерлік құрылғы.

3. Бағдарлама тақырыбы

«Бастапқы әскери дайындық: теориялық және практикалық негіздер» атты біліктілікті арттыру бағдарламасы қазіргі білім беру жүйесінің талаптарына толық жауап беретін, мазмұны жаңартылған, тәжірибеге бағытталған кешенді бағдарлама болып табылады. Бағдарламаның негізгі жаңашылдығы – болашақ және қызметтегі педагогтердің әскери-әдістемелік құзыреттілігін қалыптастыруды дәстүрлі әскери дайындық мазмұнымен ғана

шектемей, заманауи педагогикалық, цифрлық және практикалық тәсілдермен ықпалдастыра отырып жүзеге асыруында.

Бағдарламада мемлекеттік қорғаныс саясаты, әскери құқықтық негіздер, саптық және атыс дайындығы, тактикалық әрекеттер, әскери топография, байланыс және бөлімшені басқару сияқты негізгі бағыттар өзара логикалық байланыста қарастырылған. Сонымен қатар, бағдарламаның мазмұны білім алушылардың функционалдық сауаттылығын, әскери-қолданбалы дағдыларын және жедел шешім қабылдау қабілеттерін дамытуға бағытталған.

Бағдарламаның маңызды ерекшеліктерінің бірі – оқу процесіне цифрлық технологияларды енгізу болып табылады. Атап айтқанда, электронды тирлерді қолдану, мультимедиялық оқыту құралдары, интерактивті модельдеу, симуляциялық жаттығулар арқылы тыңдаушылардың практикалық дағдыларын қауіпсіз әрі тиімді қалыптастыру көзделген. Сонымен қатар, оқу барысында кейс-тапсырмалар, ситуациялық талдау, командалық жаттығулар, рефлексиялық әдістер кеңінен қолданылады.

Білім беру жүйесінде бастапқы әскери дайындық бойынша түрлі оқу бағдарламалары мен курстар бар екені белгілі (жалпы білім беретін мектептердегі «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні, әскери-патриоттық клубтар, қысқа мерзімді курстар). Алайда ұсынылып отырған бағдарлама аталған бағыттарды жеке-жеке қарастырмай, оларды бірыңғай әдістемелік жүйеге біріктіреді. Оның ерекшелігі – тыңдаушылардың тек теориялық білімін арттырумен шектелмей, нақты практикалық әрекеттерді орындау, әскери жағдайда әрекет ету, басқарушылық шешім қабылдау және бөлімшені үйлестіру дағдыларын қалыптастыруға бағытталуында.

Сонымен қатар, бағдарлама Қазақстан Республикасының білім беру және қорғаныс саласындағы нормативтік-құқықтық құжаттарына толық сәйкес әзірленген және ұлттық қауіпсіздік, патриоттық тәрбие, азаматтық жауапкершілік құндылықтарын қалыптастыруға бағытталған. Бағдарлама мазмұнында ұлттық ерекшеліктер, өңірлік тәжірибе және білім беру ұйымдарының нақты жағдайлары ескерілген.

Бағдарламаның жаңашылдық дәрежесі мынадай аспектілермен сипатталады:

– білім беру процесінде дәстүрлі әскери дайындық элементтерін заманауи педагогикалық технологиялармен (кейс-стади, симуляциялық жаттығулар, интерактивті оқыту) кіріктіру;

– цифрлық құралдарды (электронды тир, онлайн платформалар, цифрлық ресурстар) жүйелі қолдану арқылы практикалық дағдыларды қауіпсіз әрі тиімді қалыптастыру;

– әскери дайындық мазмұнын педагогикалық және әдістемелік тұрғыдан қайта қарастыру, яғни тек әскери білім берумен шектелмей, оны оқыту әдістемесімен ұштастыру;

– басқару және байланыс, ақпараттық қауіпсіздік, төтенше жағдайларда әрекет ету сияқты заманауи құзыреттерді бағдарламаға енгізу;

– оқытудың нәтижеге бағдарланған моделін қолдану арқылы тыңдаушылардың кәсіби-практикалық дайындық деңгейін арттыру.

Білім беру жүйесіндегі аналогтарды талдау көрсеткендей, қазіргі уақытта алғашқы әскери дайындық пәні бойынша курстар негізінен нормативтік-құқықтық база мен дәстүрлі әскери дайындық элементтерін (саптық, атыс, тактикалық дайындық) қамтиды. Алайда көптеген бағдарламаларда:

- цифрлық технологияларды жүйелі қолдану жеткіліксіз;
- практикалық дағдыларды қалыптастыру симуляциялық және тренажерлік құралдармен толық қамтылмаған;
- педагогтердің әдістемелік және басқарушылық құзыреттерін дамытуға бағытталған модульдер шектеулі;
- білім алушылардың қауіпсіздік мәдениетін және төтенше жағдайларда әрекет ету қабілетін қалыптастыру кешенді түрде қарастырылмайды.

Осы тұрғыдан алғанда, ұсынылып отырған бағдарлама қолданыстағы аналогтардан өзінің **интеграциялық және тәжірибеге бағытталған сипатымен** ерекшеленеді. Бағдарлама әскери дайындық, педагогика, цифрлық технологиялар және басқару элементтерін біріктіре отырып, тыңдаушылардың кәсіби қызметіне тікелей бағытталған кешенді құзыреттерді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, бағдарлама еңбек нарығының талаптарын, білім беру жүйесін жаңғырту үрдістерін және әскери-патриоттық тәрбиенің заманауи бағыттарын ескере отырып әзірленгендіктен, оның мазмұны жоғары деңгейдегі практикалық маңыздылыққа ие және білім беру жүйесінде тиімді қолдануға ұсынылады.

4. Бағдарламаның мақсаттары, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Осы білім беру бағдарламасының негізгі мақсаты – «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні оқытушы-ұйымдастырушыларының кәсіби-педагогикалық, әдістемелік және практикалық даярлық деңгейін арттыру, заманауи білім беру талаптарына сәйкес олардың кәсіби құзыреттілігін дамыту және білім алушылардың әскери-патриоттық тәрбиесін тиімді ұйымдастыруға бағытталған дағдыларын қалыптастыру болып табылады. Бағдарлама педагогтердің оқу-жаттығу процесін сапалы жоспарлауына, қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып практикалық сабақтарды ұйымдастыруына, сондай-ақ цифрлық және инновациялық технологияларды білім беру процесінде тиімді қолдануына жағдай жасайды.

Бағдарламаның міндеттері тыңдаушылардың кәсіби қызметін жетілдіруге бағытталған кешенді міндеттерді қамтиды. Атап айтқанда, әскери-педагогикалық қызметтің теориялық негіздерін тереңдету, оқу-жаттығу сабақтарын ұйымдастырудың заманауи әдістері мен технологияларын меңгерту, әскери-қолданбалы дайындық элементтерін тиімді оқыту әдістемесін қалыптастыру, білім алушылардың әскери-патриоттық тәрбиесін жүйелі түрде ұйымдастыру, қауіпсіздік техникасын сақтау және алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын дамыту, басқару және байланыс негіздерін оқыту

әдістемесін жетілдіру, төтенше жағдайларда әрекет ету алгоритмдерін меңгерту, сондай-ақ педагогтердің цифрлық құзыреттілігін арттыру және білім беру процесінде инновациялық тәсілдерді қолдану қабілетін дамыту көзделеді.

Негізгі міндеттер: Бағдарламаның міндеттері тыңдаушылардың кәсіби қызметін жетілдіруге бағытталған кешенді міндеттерді қамтиды. Атап айтқанда:

әскери-педагогикалық қызметтің теориялық негіздерін тереңдету,
оқу-жаттығу сабақтарын ұйымдастырудың заманауи әдістері мен технологияларын меңгерту,

әскери-қолданбалы дайындық элементтерін тиімді оқыту әдістемесін қалыптастыру, білім алушылардың әскери-патриоттық тәрбиесін жүйелі түрде ұйымдастыру,

қауіпсіздік техникасын сақтау және алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын дамыту,

басқару және байланыс негіздерін оқыту әдістемесін жетілдіру,
төтенше жағдайларда әрекет ету алгоритмдерін меңгерту, сондай-ақ педагогтердің цифрлық құзыреттілігін арттыру және білім беру процесінде инновациялық тәсілдерді қолдану қабілетін дамыту көзделеді.

Күтілетін нәтижелер: Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде тыңдаушыларда кәсіби қызметке қажетті негізгі құзыреттер қалыптасады. Тыңдаушылар алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнін оқытудың заманауи әдістері мен технологияларын меңгереді, оқу-жаттығу сабақтарын тиімді жоспарлау және өткізу қабілетіне ие болады, білім алушылардың әскери-патриоттық тәрбиесін ұйымдастыруда заманауи тәсілдерді қолдана алады. Сонымен қатар, олар қауіпсіздік техникасын сақтай отырып практикалық сабақтарды жүргізу, әскери-қолданбалы жаттығуларды орындау және үйрету, алғашқы медициналық көмек көрсету, басқару және байланыс құралдарын қолдану, төтенше жағдайларда жедел әрі дұрыс шешім қабылдау дағдыларын меңгереді.

Бағдарлама нәтижесінде тыңдаушылардың кәсіби құзыреттілігі артып, педагогикалық қызметте инновациялық технологияларды тиімді қолдану қабілеті қалыптасады. Олар білім беру процесінде цифрлық ресурстарды пайдалану, интерактивті оқыту әдістерін енгізу және білім алушылардың оқу мотивациясын арттыру бағытында жұмыс істей алады. Сонымен қатар, тыңдаушылар білім сапасын бағалау мен мониторинг жүргізу, оқу нәтижелерін талдау және білім беру процесін жетілдіру бойынша дағдыларды игереді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Бағдарлама мазмұны тыңдаушылардың кәсіби құзыреттілігін кешенді дамытуға бағытталған және өзара логикалық байланысқан **7 модульден** тұрады. Әрбір модуль теориялық білімді тәжірибелік дағдылармен ұштастыруды қамтамасыз етеді және «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытудың негізгі бағыттарын қамтиды. Бағдарламаның жалпы көлемі – **80 академиялық сағат**.

1-модуль. Мемлекеттік қорғаныс саясаты және әскери істің құқықтық негіздері (8 сағат). Аталған модульде Қазақстан Республикасының мемлекеттік қорғаныс саясатының негізгі бағыттары, ұлттық қауіпсіздік жүйесі, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымы қарастырылады. Сонымен қатар, әскери міндеттілік және әскери қызмет туралы заңнамалық негіздер, жалпыәскери жарғылар, әскери тәртіп пен жауапкершілік мәселелері талданады. Бұл модуль тыңдаушылардың құқықтық сауаттылығын арттыруға және әскери қызметтің нормативтік негіздерін түсінуге бағытталған.

2-модуль. Саптық дайындық (12 сағат). Модуль саптық дайындықтың теориялық және практикалық негіздерін меңгеруге бағытталған. Тыңдаушылар саптық жарғы талаптарын, орнында орындалатын саптық тәсілдерді, саптық адыммен қозғалу ерекшеліктерін, қозғалыс кезінде бұрылу тәсілдерін үйренеді. Сонымен қатар, пәрмендерді дұрыс беру және орындау дағдыларын жетілдіру қарастырылады. Практикалық сабақтар арқылы саптық үйлесімділік пен тәртіп қалыптастырылады.

3-модуль. Атыс дайындығы (14 сағат). Бұл модульде атыс қаруларының жіктелуі, автоматтың құрылысы, қарумен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік талаптары қарастырылады. Тыңдаушылар қаруды толық емес бөлшектеу және жинақтау дағдыларын меңгереді, нысана көздеу негіздерін үйренеді. Сонымен қатар, электронды тирде жаттығу арқылы ату дағдыларын қауіпсіз жағдайда жетілдіру қарастырылған. Модуль әскери-қолданбалы дағдыларды қалыптастыруға бағытталған.

4-модуль. Тактикалық дайындық (14 сағат). Модуль әскери қызметшінің ұрыс жағдайындағы іс-әрекеттерін меңгеруге бағытталған. Тыңдаушылар жеке жауынгердің ұрыстағы әрекеттерін, ұрыс алаңында қозғалу тәсілдерін, қорғаныс және шабуыл кезіндегі әрекеттерді, бөлімше құрамындағы өзара іс-қимылды үйренеді. Практикалық жаттығулар арқылы тактикалық ойлау және жедел шешім қабылдау дағдылары қалыптастырылады.

5-модуль. Әскери байланыс және бөлімшені басқару негіздері (14 сағат). Бұл модульде әскери басқарудың мәні, басқару деңгейлері, командирдің шешім қабылдау алгоритмі қарастырылады. Тыңдаушылар радиобайланысты ұйымдастыру, пәрмендерді беру және қабылдау тәртібі, тактикалық сигналдар мен шартты белгілерді қолдану дағдыларын меңгереді. Сонымен қатар, ақпараттық қауіпсіздік негіздері қамтылады. Модуль басқарушылық құзыреттілікті дамытуға бағытталған.

6-модуль. Әскери топография және жергілікті жерде бағдарлау (10 сағат). Модуль әскери топографияның негізгі ұғымдарын меңгеруге бағытталған. Тыңдаушылар әскери карталардың түрлерін, масштаб пен шартты белгілерді, азимут анықтау әдістерін, компаспен жұмыс істеуді үйренеді. Практикалық сабақтар барысында жергілікті жерде бағдарлау дағдылары қалыптастырылады. Бұл модуль далалық жағдайда дұрыс бағдар табу қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

7-модуль. Тактикалық әрекеттерді жоспарлау және бөлімшені басқару (8 сағат). Аталған модульде тактикалық жағдайды бағалау, ұрыс тапсырмасын қою, өзара іс-қимылды ұйымдастыру, бөлімше әрекеттерін үйлестіру және

тактикалық жағдаяттарды талдау мәселелері қарастырылады. Тыңдаушылар нақты жағдайларда шешім қабылдау және бөлімшені тиімді басқару дағдыларын меңгереді.

Курстың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақ тақырыбы	Дәріс	Практикалық сабақ	Барлығы	Дәріскер
Модуль 1. Мемлекеттік қорғаныс саясаты және әскери істің құқықтық негіздері (8 сағат)					
1	Тақырып: Қазақстан Республикасының мемлекеттік қорғаныс саясаты және әскери істің құқықтық негіздері	4	4	8	
1.1	Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігі	1	1	2	
1.2	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымы	1	1	2	
1.3	Әскери міндеттілік және әскери қызмет туралы заңнама Жалпыәскери жарғылар	1	1	2	
1.4	Әскери тәртіп және жауапкершілік	1	1	2	
Модуль 2. Саптық дайындық (12 сағат)					
2	Тақырып: Саптық дайындық: саптық тәсілдерді орындаудың теориясы мен практикасы	6	6	12	
2.1	Саптық жарғы негіздері	1	1	2	
2.2	Орнында орындалатын	1	2	3	

	саптық тәсілдер				
2.3	Саптық адыммен қозғалу	1	2	3	
2.4	Пәрмендерді беру және орындауды пысықтау	1	1	2	
2.5	Қозғалыс кезінде бұрылу тәсілдері	1	1	2	
Модуль 3. Атыс дайындығы (14 сағат)					
3	Тақырып: Атыс дайындығы: қарудың құрылымы және ату негіздері	5	9	1 4	
3.1	Атыс қаруларының жіктелуі	1	1	2	
3.2	Автоматтың құрылысы	1	2	3	
3.3	Қарумен жұмыс істеудегі қауіпсіздік шаралары	1	2	3	
3.4	Қаруды толық емес бөлшектеу және жинақтау	1	2	3	
3.5	Нысана көздеу негіздері. Электронды тирде жаттығу	1	2	3	
Модуль 4. Тактикалық дайындық (14 сағат)					
4	Тақырып: Тактикалық дайындық: әскери қызметшінің ұрыстағы іс-әрекеттері	5	9	1 4	
4.1	Жеке жауынгердің ұрыстағы әрекеттері	1	1	2	
4.2	Ұрыс алаңында қозғалу тәсілдері	1	2	3	
4.3	Қорғаныстағы әрекеттер	1	2	3	
4.4	Шабуыл кезіндегі әрекеттер	1	2	3	
4.5	Бөлімше құрамындағы	1	2	3	

	өзара іс-қимыл				
Модуль 5. Әскери байланыс және бөлімшені басқару негіздері (14 сағат)					
5	Тақырып: Әскери байланыс және бөлімшені басқару негіздері	7	7	1 4	
5.1	Әскери басқару ұғымы	1	1	2	
5.2	Басқару деңгейлері	1	1	2	
5.3	Командирдің шешім қабылдау алгоритмі	1	1	2	
5.4	Радиобайланысты ұйымдастыру	1	1	2	
5.5	Пәрмендерді беру және қабылдау тәртібі	1	1	2	
5.6	Тактикалық сигналдар мен шартты белгілер	1	1	2	
5.7	Ақпараттық қауіпсіздік	1	1	2	
Модуль 6. Әскери топография және жергілікті жерде бағдарлау (10 сағат)					
6	Тақырып: Әскери топография және жергілікті бағдарлау	5	5	1 0	
6.1	Әскери карталардың түрлері	1	1	2	
6.2	Масштаб және шартты белгілер	1	1	2	
6.3	Азимут анықтау	1	1	2	
6.4	Компаспен жұмыс	1	1	2	
6.5	Жергілікті жерде практикалық бағдарлау	1	1	2	
Модуль 7. Тактикалық әрекеттерді жоспарлау және бөлімшені басқару (8 сағат)					
7	Тақырып: Тактикалық әрекеттерді жоспарлау	4	4	8	

	және бөлімшені басқару				
7.1	Тактикалық жағдайды бағалау	1	1	2	
7.2	Ұрыс тапсырмасын қою. Өзара іс-қимылды ұйымдастыру	1	1	2	
7.3	Бөлімше әрекеттерін үйлестіру	1	1	2	
7.4	Тактикалық жағдаяттарды талдау	1	1	2	
	Барлығы	36	44	80	
	Сағат саны	80			

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Оқу процесі «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық: теориялық және практикалық негіздер» педагогтердің біліктілігін арттыру курсы шеңберінде тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін тиімді дамытуға бағытталып ұйымдастырылады. Оқыту процесі теориялық білім мен практикалық дағдылардың өзара байланысын қамтамасыз ететін кешенді тәсіл негізінде жүзеге асырылады.

Курс көлемі **80 академиялық сағатты** құрайды және оқу процесі модульдік қағидат бойынша ұйымдастырылады. Әрбір модуль белгілі бір тақырыптық бағытты қамтып, логикалық бірізділікпен меңгеріледі. Оқу барысында тыңдаушылардың белсенді қатысуын қамтамасыз ету мақсатында дәстүрлі және инновациялық оқыту әдістері үйлестіріледі.

Оқу сабақтары дәрістер, практикалық сабақтар, тренингтер, семинарлар және тәжірибелік жұмыстар түрінде өткізіледі.

Теориялық сабақтарда тыңдаушыларға әскери іс негіздері, нормативтік-құқықтық база, педагогикалық және әдістемелік мәселелер бойынша жүйеленген білім беріледі. Практикалық сабақтар барысында саптық дайындық, атыс дайындығы, тактикалық әрекеттер, әскери топография және байланыс элементтері бойынша нақты дағдылар қалыптастырылады. Сонымен қатар, оқу процесінде кейс-стади, ситуациялық тапсырмалар, рөлдік ойындар, симуляциялық жаттығулар және әскери-қолданбалы практикалар кеңінен қолданылады.

Оқу процесінде заманауи білім беру технологиялары мен цифрлық ресурстар пайдаланылады. Атап айтқанда, интерактивті тақталар,

бейнематериалдар, электронды оқу платформалары, онлайн тестілеу жүйелері, сондай-ақ электронды тир сияқты арнайы оқу құралдары қолданылады. Бұл тыңдаушылардың оқу материалына қызығушылығын арттырып, практикалық дағдыларды қауіпсіз әрі тиімді меңгеруге мүмкіндік береді.

Сабақтар барысында қауіпсіздік техникасын сақтау талаптарына ерекше көңіл бөлінеді. Әсіресе атыс дайындығы, тактикалық жаттығулар және далалық сабақтар кезінде қауіпсіздік ережелері қатаң сақталады. Тыңдаушыларға оқу процесі басталғанға дейін қауіпсіздік бойынша нұсқаулық жүргізіледі.

Оқу жетістіктерін бағалау ағымдық, аралық және қорытынды бақылау түрлерін қамтиды. Ағымдық бақылау практикалық тапсырмаларды орындау, тестілеу, сұрақ-жауап және бақылау жаттығулары арқылы жүзеге асырылады. Қорытынды бақылау курс соңында кешенді бағалау түрінде өткізіліп, тыңдаушылардың теориялық білімдері мен практикалық дағдыларының қалыптасу деңгейін анықтауға бағытталады.

Оқу процесі барысында тыңдаушылардың өзіндік жұмысына да ерекше мән беріледі. Олар берілген тапсырмалар негізінде оқу материалдарын талдап, практикалық жаттығуларды өз бетінше орындап, кәсіби тәжірибелерін жетілдіреді.

Курсты сәтті аяқтаған тыңдаушыларға белгіленген үлгідегі сертификат беріледі. Оқу процесін ұйымдастырудың бұл жүйесі педагогтердің кәсіби дамуын қамтамасыз етуге, білім беру сапасын арттыруға және алғашқы әскери дайындық пәнін оқытудың тиімділігін жоғарылатуға бағытталған.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Осы білім беру бағдарламасын іске асыру оқу процесін сапалы ұйымдастыруды қамтамасыз ететін оқу-әдістемелік материалдар кешенімен сүйемелденеді. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі тыңдаушылардың теориялық білімді меңгеруіне, практикалық дағдыларды қалыптастыруына және кәсіби құзыреттіліктерін дамытуына бағытталған.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету құрамына дәрістер кешені, практикалық сабақтардың әдістемелік нұсқаулықтары, оқу-әдістемелік құралдар, презентациялық материалдар, бейне және мультимедиялық ресурстар, сондай-ақ бағалау құралдары кіреді. Әрбір модуль бойынша оқу материалдары құрылымдалып, тыңдаушыларға жүйелі түрде ұсынылады.

Бағдарлама бойынша дәрістер заманауи педагогикалық талаптарға сәйкес әзірленген оқу-әдістемелік кешен негізінде жүргізіледі. Теориялық материалдар слайд-презентациялар, инфографика, бейнематериалдар арқылы көрнекі түрде ұсынылады. Практикалық сабақтар үшін саптық дайындық, атыс дайындығы, тактикалық әрекеттер, әскери топография және байланыс бойынша әдістемелік нұсқаулықтар әзірленіп, тыңдаушылардың практикалық дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Бағдарламада қолданылатын оқу-әдістемелік әдебиеттер тізімі Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық құжаттарына, әскери іс негіздеріне

және педагогика саласындағы заманауи ғылыми зерттеулерге негізделеді. Сонымен қатар, соңғы жылдары жарық көрген оқу құралдары, ғылыми мақалалар және әдістемелік ұсынымдар кеңінен пайдаланылады.

Оқу процесінде цифрлық білім беру ресурстары маңызды орын алады. Электрондық оқу платформалары, онлайн курстар, бейнедәрістер, интерактивті тестілеу жүйелері және қашықтықтан оқыту құралдары қолданылады. Атыс дайындығы бойынша электронды тир, тактикалық жаттығуларға арналған симуляциялық бағдарламалар және әскери топография бойынша цифрлық карталар тыңдаушылардың тәжірибелік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Бағалау жүйесін қамтамасыз ету үшін тест тапсырмалары, практикалық жұмыстарға арналған бақылау тапсырмалары және қорытынды бағалау материалдары әзірленеді. Бұл құралдар тыңдаушылардың оқу жетістіктерін объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, оқу процесін ұйымдастыруда материалдық-техникалық база маңызды рөл атқарады. Оқыту барысында оқу кабинеттері, мультимедиялық құрылғылар, саптық алаңдар, жаттығу құралдары, оқу қару-жарақтары, байланыс құралдары және топографиялық жабдықтар пайдаланылады. Қауіпсіздік талаптарына сәйкес жабдықталған оқу ортасы тыңдаушылардың практикалық сабақтарды тиімді әрі қауіпсіз орындауына жағдай жасайды.

Осылайша, бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі оқу процесінің тиімділігін арттыруға, тыңдаушылардың кәсіби даярлығын жетілдіруге және білім беру сапасын қамтамасыз етуге бағытталған кешенді жүйе болып табылады.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Бағдарлама бойынша тыңдаушылардың оқу нәтижелерін бағалау әр модульдің мазмұнына сәйкес жүзеге асырылады. Бағалау жүйесі теориялық білімді, практикалық дағдыларды және кәсіби құзыреттіліктерді кешенді түрде анықтауға бағытталған.

Әр модуль бойынша білім деңгейін тексеру үшін тест тапсырмалары, практикалық жұмыстар және бақылау жаттығулары қолданылады.

1-модуль. Мемлекеттік қорғаныс саясаты және әскери істің құқықтық негіздері

1. ҚР ұлттық қауіпсіздігіне не жатады?

- a) тек әскери
- b) тек экономикалық
- c) саяси, әскери, экономикалық, ақпараттық қауіпсіздік
- d) тек сыртқы саясат

2. ҚР Қарулы Күштері құрамына кіреді:

- a) тек құрлық әскері
- b) құрлық, әуе қорғанысы, әскери-теңіз күштері
- c) полиция
- d) төтенше жағдай қызметі

3. Әскери міндеттілік дегеніміз:
- a) ерікті қызмет
 - b) азаматтың заңмен бекітілген міндеті
 - c) жұмыс түрі
 - d) спорт
4. Жалпыәскери жарғылар не үшін қажет?
- a) оқу үшін
 - b) тәртіпті реттеу үшін
 - c) есеп үшін
 - d) жазалау үшін
5. Әскери тәртіп дегеніміз:
- a) еркіндік
 - b) заң мен жарғыны сақтау
 - c) бақылау
 - d) жұмыс
6. ҚР қорғаныс саясатының мақсаты:
- a) соғыс жүргізу
 - b) ел қауіпсіздігін қамтамасыз ету
 - c) экономика
 - d) білім
7. Әскери қызмет түрлері:
- a) міндетті және келісімшарттық
 - b) тек міндетті
 - c) тек келісімшарт
 - d) жоқ
8. Қарулы Күштердің негізгі міндеті:
- a) тәрбие
 - b) елді қорғау
 - c) оқу
 - d) байланыс
9. Ұлттық қауіпсіздік нені қамтиды?
- a) тек ішкі
 - b) ішкі және сыртқы қауіпсіздік
 - c) тек сыртқы
 - d) жоқ
10. Әскери заңнама нені реттейді?
- a) білім
 - b) әскери қатынастарды
 - c) медицина
 - d) спорт

2-модуль. Саптық дайындық

1. Саптық дайындық мақсаты:
- a) күш
 - b) тәртіп пен үйлесім

- c) жылдамдық
 - d) ойын
2. Саптық пәрмен қандай болуы тиіс?
- a) баяу
 - b) анық, нақты
 - c) ұзақ
 - d) еркін
3. Саптық адым дегеніміз:
- a) жүгіру
 - b) арнайы жүру тәсілі
 - c) секіру
 - d) тоқтау
4. «Тік тұр!» пәрмені:
- a) демалу
 - b) сапқа тұру
 - c) жүру
 - d) бұрылу
5. Саптық бұрылу қалай орындалады?
- a) еркін
 - b) пәрмен бойынша
 - c) баяу
 - d) жеке
6. Сап дегеніміз:
- a) топ
 - b) белгілі тәртіппен орналасу
 - c) қатар
 - d) ойын
7. Пәрменнің түрлері:
- a) дайындық және орындау пәрмені
 - b) қысқа
 - c) ұзын
 - d) жоқ
8. Саптық қозғалыс:
- a) жеке
 - b) бірге қозғалу
 - c) еркін
 - d) ойын
9. Саптық тәртіп не береді?
- a) еркіндік
 - b) ұйымшылдық
 - c) ойын
 - d) уақыт
10. Саптық дайындық қайда қолданылады?
- a) тек мектеп
 - b) әскери қызметте

c) спортта

d) ойын

3-модуль. Атыс дайындығы

1. Қарумен жұмыс істеудің басты талабы:

a) жылдамдық

b) қауіпсіздік

c) күш

d) тәжірибе

2. Атыс қаруы дегеніміз:

a) құрал

b) оқпен әсер ететін қару

c) ойын

d) техника

3. Автомат не үшін қолданылады?

a) қорғаныс

b) ату үшін

c) оқу

d) байланыс

4. Нысана көздеу дегеніміз:

a) қарау

b) бағыттау

c) ұстау

d) жинау

5. Қаруды бөлшектеу не үшін қажет?

a) тазалау

b) үйрену және күтім үшін

c) ойын

d) сақтау

6. Қауіпсіздік ережесі:

a) маңызды емес

b) міндетті түрде сақтау

c) тек теория

d) тек практика

7. Электронды тир:

a) ойын

b) жаттығу құрылғысы

c) қару

d) құрал

8. Оқтау дегеніміз:

a) тазалау

b) оқ салу

c) жинау

d) ату

9. Қаруды ұстау:

a) еркін

- b) ережемен
- c) жылдам
- d) бос

10. Ату дәлдігі неге байланысты?

- a) күш
- b) нысана көздеуге
- c) жылдамдық
- d) уақыт

4-модуль. Тактикалық дайындық

1. Тактика дегеніміз:

- a) жоспар
- b) ұрыс жүргізу тәсілі
- c) қозғалыс
- d) ойын

2. Ұрыс алаңы:

- a) оқу орны
- b) әскери әрекет орны
- c) алаң
- d) карта

3. Қозғалу тәсілдері:

- a) жүгіру
- b) жүгіру, еңбектеу, жасырын қозғалу
- c) секіру
- d) тоқтау

4. Қорғаныс:

- a) шабуыл
- b) қорғау әрекеті
- c) қозғалу
- d) бақылау

5. Шабуыл:

- a) күту
- b) қарсы әрекет жасау
- c) тоқтау
- d) жүру

6. Жауынгер әрекеті:

- a) жеке
- b) тапсырмаға сәйкес
- c) еркін
- d) ойын

7. Тактикалық ойлау:

- a) жоспарлау қабілеті
- b) жүгіру
- c) күш
- d) уақыт

8. Ұрыс кезінде бастысы:

- a) жылдамдық
- b) дұрыс әрекет
- c) күш
- d) ойын

9. Бөлімше дегеніміз:

- a) топ
- b) әскери бірлік
- c) сынып
- d) ұйым

10. Өзара іс-қимыл:

- a) жеке
- b) бірлескен әрекет
- c) бөлек
- d) еркін

5-модуль. Әскери байланыс және бөлімшені басқару негіздері

1. Әскери басқару:

- a) бұйрық
- b) басқару процесі
- c) бақылау
- d) есеп

2. Басқару деңгейлері:

- a) 1
- b) бірнеше деңгейден тұрады
- c) жоқ
- d) тек бір

3. Командир міндеті:

- a) бақылау
- b) шешім қабылдау
- c) жазу
- d) тыңдау

4. Радиобайланыс:

- a) ойын
- b) ақпарат алмасу
- c) бақылау
- d) есеп

5. Пәрмен дегеніміз:

- a) сұрақ
- b) бұйрық
- c) жауап
- d) белгі

6. Сигналдар:

- a) ойын
- b) шартты белгілер

c) жазу

d) есеп

7. Ақпараттық қауіпсіздік:

a) қорғау

b) ақпаратты сақтау және қорғау

c) бақылау

d) есеп

8. Байланыс мақсаты:

a) көңіл көтеру

b) ақпарат жеткізу

c) бақылау

d) есеп

9. Басқару процесі:

a) жоспарлау, ұйымдастыру, бақылау

b) жүру

c) ойнау

d) жазу

10. Командир шешімі:

a) кездейсоқ

b) талдау негізінде

c) еркін

d) тез

6-модуль. Әскери топография және жергілікті жерде бағдарлау

1. Азимут:

a) уақыт

b) бағыт бұрышы

c) карта

d) қашықтық

2. Масштаб:

a) өлшем

b) карта мен жер арақатынасы

c) бағыт

d) белгі

3. Компас:

a) құрал

b) бағыт анықтайды

c) өлшейді

d) жазады

4. Карта:

a) сурет

b) жер бейнесі

c) жоспар

d) ойын

5. Бағдарлау:

a) жүру

b) бағыт табу

c) есеп

d) жазу

6. Шартты белгілер:

a) жазу

b) карта белгілері

c) сурет

d) белгі

7. Жергілікті бағдарлау:

a) карта

b) жерде бағыт табу

c) оқу

d) ойын

8. Компаспен жұмыс:

a) есеп

b) бағыт анықтау

c) жазу

d) бақылау

9. Картаның түрлері:

a) көп

b) әртүрлі мақсатта болады

c) бір

d) жоқ

10. Бағдарлау маңызы:

a) маңызды емес

b) дұрыс бағыт табу үшін маңызды

c) ойын

d) есеп

7-модуль. Тактикалық әрекеттерді жоспарлау және бөлімшені басқару

1. Тактикалық жағдай:

a) уақыт

b) жалпы жағдай жиынтығы

c) карта

d) ойын

2. Тапсырма қою:

a) сұрақ

b) мақсат белгілеу

c) жазу

d) бақылау

3. Өзара іс-қимыл:

a) жеке

b) бірлескен әрекет

c) бөлек

d) ойын

4. Үйлестіру:
- a) бақылау
 - b) әрекеттерді сәйкестендіру
 - c) жазу
 - d) есеп
5. Жоспарлау:
- a) ойлау
 - b) әрекетті алдын ала ұйымдастыру
 - c) бақылау
 - d) ойын
6. Шешім қабылдау:
- a) кездейсоқ
 - b) талдау арқылы
 - c) тез
 - d) еркін
7. Тактикалық талдау:
- a) оқу
 - b) жағдайды бағалау
 - c) жазу
 - d) есеп
8. Командир рөлі:
- a) бақылау
 - b) басқару
 - c) жазу
 - d) тыңдау
9. Бөлімше әрекеті:
- a) жеке
 - b) үйлесімді әрекет
 - c) еркін
 - d) ойын
10. Тактика мақсаты:
- a) жеңу
 - b) тиімді әрекет ету
 - c) оқу
 - d) жазу

9. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Курстан кейінгі сүйемелдеу жүйесінде оқытушыларды сүйемелдеу қызметі әртүрлі байланыс құралдарын (электрондық пошта, мессенджерлер, әлеуметтік желілер (Facebook, WhatsApp және т.б.) қолдану арқылы онлайн консультациялар, іс-шаралар, әңгімелер өткізу арқылы жүзеге асырылады.

Курсты аяқтаған педагогтерге әдістемелік қолдау көрсету мақсатында консультациялар, вебинарлар, онлайн кездесулер және тәжірибе алмасу алаңдары ұйымдастырылады. Тыңдаушылар оқу барысында меңгерген білімдерін өз жұмыс тәжірибесінде қолдану барысында туындайтын сұрақтар

бойынша жетекші оқытушылардан және сарапшылардан кеңес ала алады. Бұл алаңдарда қатысушылар өз тәжірибелерімен бөлісіп, тиімді әдістер мен жаңа тәсілдерді талқылайды, оқу-әдістемелік материалдармен алмасады.

Курстан кейінгі кезеңде тыңдаушылардың кәсіби қызметін жетілдіру мақсатында олардың практикалық қызметіне талдау жүргізіліп, кері байланыс беріледі. Қажет болған жағдайда жеке немесе топтық әдістемелік ұсыныстар әзірленеді. Бұл педагогтердің кәсіби қиындықтарын анықтауға және оларды шешудің тиімді жолдарын ұсынуға мүмкіндік береді.

Педагогтердің кәсіби дамуын жалғастыру үшін қосымша білім беру ресурстары, оқу-әдістемелік материалдар, ғылыми жарияланымдар және цифрлық платформаларға қолжетімділік қамтамасыз етіледі. Сонымен қатар, үздік тәжірибелерді тарату мақсатында семинарлар, шеберлік сыныптары және ашық сабақтар ұйымдастырылуы мүмкін.

Осылайша, курстан кейінгі сүйемелдеу жүйесі педагогтердің кәсіби құзыреттіліктерін тұрақты дамытуға, білім беру процесінің сапасын арттыруға және алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнін оқытудың тиімділігін қамтамасыз етуге бағытталған.

10.Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. – Астана.
2. Қазақстан Республикасының «Қорғаныс және Қарулы Күштері туралы» Заңы. – Астана.
3. Қазақстан Республикасының «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Заңы. – Астана.
4. Қазақстан Республикасының «Азаматтық қорғаныс туралы» Заңы. – Астана.
5. Қазақстан Республикасының білім беруді және ғылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламалары. – Астана.
6. Орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. – Астана.
7. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша типтік оқу бағдарламасы. – Астана.
8. Қазақстан Республикасында әскери-патриоттық тәрбиені дамыту тұжырымдамасы. – Астана.
9. Бочаров, В. В. Тактическая подготовка военнослужащих : учебное пособие. – Москва: Юрайт, 2021.
10. Кузнецов, И. Н. Основы военной подготовки : учебник. – Москва: Академия, 2022.
12. Сергеев, В. Н. Военная топография : учебник. – Москва: Академия, 2020.
13. Смирнов, А. Т., Хренников, Б. О. Основы безопасности жизнедеятельности (раздел «Начальная военная подготовка»). – Москва: Просвещение, 2021.
14. Исаев, А. В. Современные основы управления подразделениями. – Москва: Юрайт, 2023.

Қосымша әдебиеттер тізімі

1. Ильин, Е. П. Психология принятия решений в экстремальных условиях. – Санкт-Петербург: Питер, 2021.

2. Ковалёв, А. И. Тактика действий подразделений в современных условиях. – Москва: Юрайт, 2022.

3. Сидоров, П. В. Организация и управление в военном деле. – Москва: Инфра-М, 2023.

4. Алексеев, А. Н. Военная связь и управление войсками. – Москва: Воениздат, 2020.

5. Миронов, В. Г. Огневая подготовка: современные методы обучения. – Москва: Академия, 2021.

6. Жуков, Д. С. Методика обучения начальной военной подготовке в образовательных организациях. – Москва: Просвещение, 2023.

Интернет көздері

Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің ресми сайты – www.gov.kz

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің ресми сайты – www.gov.kz

Электрондық оқу платформалары (BilimLand, Moodle және т.б.)

Ашық білім беру ресурстары мен онлайн курстар платформалары